

Derleme Kütüphaneleri ve Kataloglama İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Örneği

**Dr. Pervin Bezirci
Ahmet Dernek**

kutuphane.istanbul.edu.tr

Aramızda bu meşhur katalog kutularını kullanmayan var mıdır?

Teknoloji değişiyor, böyle bir nesil yetişiyor...

Elbette kütüphaneler teknolojiye yenilmeyecek...

Elbette, teknolojiyi avantaja çeviren kütüphaneler yaşayacaklar...

- Kataloglama ve sınıflama uygulamalarıyla belirli standartlara göre bibliyografik veriyi kayıt altına alan kütüphaneler,
- yükselen bilgi teknolojileri ile çağın gerektirdiği değişimlere uygun olarak,
- günümüze kadar kart katalogdan başlayarak çeşitli süreçlerden geçmiş,
- nihayetinde entegre otomasyon sistemlerine geçişlerle uygulamalarına doğru yol almışlardır.

- Bu hızlı değişime ayak uydurmaya çalışan önemli kütüphanelerden biri de hem derleme, hem de niversite ve araştırma kütüphanesi olma özelliğine sahip, ülkemizin en büyük niversite kütüphanelerinden biri olan İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi (İMK)'dir.
- Kapalı raf depo sistemi ile alışan İMK, Derleme kanunu kapsamında bir kütüphane olmanın getirdiği avantajların yanı sıra özellikle yayınların kataloglanması konusunda çeşitli sorunlar dolayısıyla dezavantajlarla da karşılaşmaktadır.

- İÜMK bünyesinde, “şube kütüphane” olarak adlandırılan, fakülte, yüksekokul ve enstitülerde hizmet veren, 35 ayrı kütüphaneyi de barındırmaktadır.

Amaç;

- Bir derleme kütüphanesi olarak, İÜMK'nın kataloglama uygulamaları esnasında karşılaştığı sorunlar, sistem değişikliklerinin yol açtığı olumlu ya da olumsuz faktörleri incelemek, çözüm önerileri geliştirmek.
- Kapalı raf depo sisteminin doğası gereği, kullanıcı ve derme arasındaki alternatifsiz köprü görevi gören kataloglama işlemi İÜMK'de daha da önemlidir.

İçerik;

- Derleme yasası ve derleme kütüphanesi,
- Dünyadan derleme kütüphanesi uygulama örnekleri
- İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nde (İÜMK) kataloglama uygulamaları,
- İÜMK'da kataloglama standardı oluşturma çabaları ve karşılaşılan zorluklar,
- Çözüm önerileri.

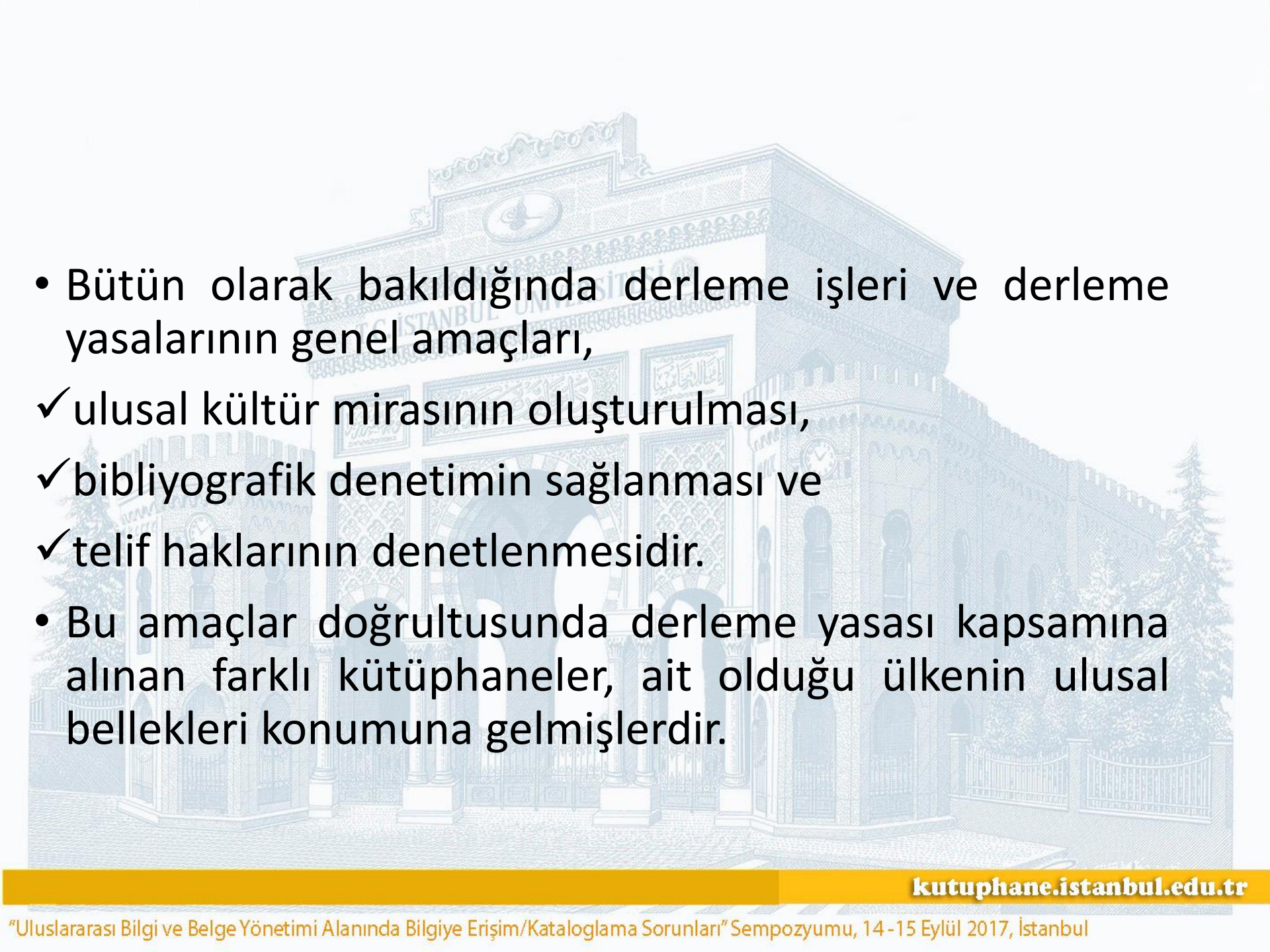
Kataloglama nedir? Neden önemlidir?

- Günümüz bilgi çağı dünyasında, bilginin kayıt altına alınması, yönetilmesi, denetiminin sağlanması, doğru ve hızlı bir şekilde erişilebilmesi her zamankinden daha fazla öneme sahiptir.
- *“Yayınlanmış bilgiye erişebilmenin temel şartı bunların kaydedilmesi ve bu işlem sırasında belirli kurallara uyularak belirlenmiş standartların uygulanmasıdır”* (Atılgan, 1988).
- Kütüphaneler, bilgiyi kayıt altına alırken zamanın şartları doğrultusunda farklı uygulamalarda bulunmuşsa da; kataloglama ve sınıflama uygulamalarında mantıksal bütünlüklerini korumuşlardır (Keseroğlu, 1987).

-
- “Kataloglama; bir kaynağın sorumlu ve emeği geçenlerinin son kullanılan biçimlerini belirtmek, eldeki kaynağın disiplini ve konularını belirlemektir” (Keseroğlu, 2006).
 - Kataloglama ve sınıflandırma, kütüphane materyallerini düzenler, kullanıcıların kolaylıkla ulaşmasını, zaman ve mekandan tasarrufu sağlar, malzemelerin etkin kullanımını arttırır, kütüphaneyi kullanıcılara çekici kılar.

Derleme ve Amaçları

- ✓ “çoğaltılmış yayınlardan, belli sayıda, ücretsiz olarak devlet elinde toplamak için kurulan örgüt” (Alpay, 1973).
- ✓ “Derleme; yasa kapsamında, devlet eliyle ve ücretsiz olarak, ulusal sınırlar içinde her türlü bilgi taşıyıcıları üzerinde yer alan ulusal bellek ve kültürel miras ürünlerinin, belirlenen sayıda ve belirlenen kütüphanelere gönderilmesini esas alan ve bu ürünlerin hukuki haklarının korunmasını ve gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayan işlemlerdir”(Süzmetaş, 2009, s.1).

-
- Bütün olarak bakıldığında derleme işleri ve derleme yasalarının genel amaçları,
 - ✓ ulusal kültür mirasının oluşturulması,
 - ✓ bibliyografik denetimin sağlanması ve
 - ✓ telif haklarının denetlenmesidir.
 - Bu amaçlar doğrultusunda derleme yasası kapsamına alınan farklı kütüphaneler, ait olduğu ülkenin ulusal bellekleri konumuna gelmişlerdir.

Dünya'dan Bazı Derleme Kütüphaneleri

- Birçok ülkede derleme yasalarının getirdiği düzenlemeler ve hükümler farklılık göstermektedir.
- Derleme kapsamında olan kütüphaneler politikalarını bağlı oldukları yasalara göre şekillendirmektedir.
- Bibliyografik kontrol ve denetim anlamında gelişmiş ülkelerde, derleme kütüphanelerinin uyguladıkları politikaların etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Dünyadan bazı iyi derleme kütüphanesi örnekleri;

- **Britanya Kütüphanesi**
- **Fransa Milli Kütüphanesi**
- **Amerikan Kongre Kütüphanesi**
- **Alman Milli Kütüphanesi**

Britanya Kütüphanesi (BL)

Britanya Kütüphanesi, Birleşik Krallık Ulusal Kütüphanesidir.

Koleksiyon sayısı **150 milyon**,

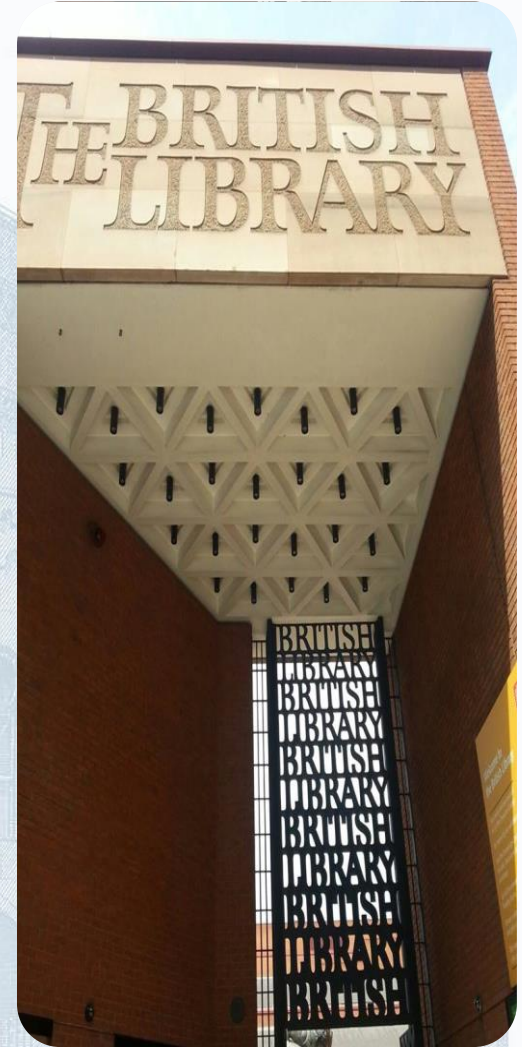
1662 yılından beri var olan derleme yasası 2013 yılında geliştiriliyor;

çevrimiçi ve elektronik materyalleri de kapsamına alıyor, yayıncılar tarafından her yayının bir kopyası, Britanya Kütüphanesi'ne ve 5 ana derleme kütüphanesine veriliyor.

Diğer 5 derleme kütüphanesi: İskoçya Milli Kütüphanesi, Galler Milli Kütüphanesi, Oxford Bodleian Kütüphanesi, Cambridge Üniversitesi Kütüphanesi ve Dublin Trinity Kütüphanesi.

- Sadece Britanya Kütüphanesi tüm eserlerden bir kopyayı almak zorundadır. Diğer 5 derleme kütüphanesi talep ile almaktadır.
- Dolayısıyla, **Britanya Kütüphanesi Britanya'daki diğer tüm kütüphanelere bibliyografik kayıtlar sunan**, Britanya Ulusal Bibliyografyası'nı üretmekten sorumludur.
- Britanya Kütüphanesi'ne çok miktarda yayın ulaşmakta ve genellikle bu yayınlar **yayınlandıktan yaklaşık 6 ay sonra Britanya Kütüphanesi'nde kataloglanmaktadır**. Diğer anlamda, bu kitaplar daha önce Britanya'daki kütüphanelerde veya İngilizce konuşulan kütüphanelerde kataloglanmış olabilmektedir.
- Bu durumda OCLC veritabanı (www.worldcat.com) kontrol edilerek, kullanılabilecek kayıtlara bakılmakta ve faydalanılmaktadır.

- Britanya Kütüphanesi'nde uygulanan **bir diğer farklı politika ise yayıncılar ve dağıtımclarla yapılan veri paylaşımı anlaşmalarıdır.**
- Anlaşmaya göre; kütüphanenin derleme bölümü, sağlanacak yayınların ön yayın bilgilerine, eserler yayınlanmadan ulaşabilmektedir. Yani, **Britanya Kütüphanesi yayınların sağlanmasından önce, katalog bilgilerine % 80-90 oranında ulaşabilmektedir. Böylece yayınlar sağlandıktan sonra kataloglama noktasında sadece eksik kalan veriler tamamlanmaktadır.**
- Bu durum, hem derleme kütüphanesinin işini kolaylaştırmakta hem de OCLC veri tabanına yüklenen bibliyografik veriler sayesinde diğer kütüphanelere yardımcı olmaktadır (Michael Erdman, kişisel görüşme, 03.08.2017).

Fransa Milli Kütüphanesi (BnF)

Fransa Milli Kütüphanesi, **5 farklı binada, 2600'e yakın personeli** ile hizmet veren önemli bir derleme kütüphanesidir.

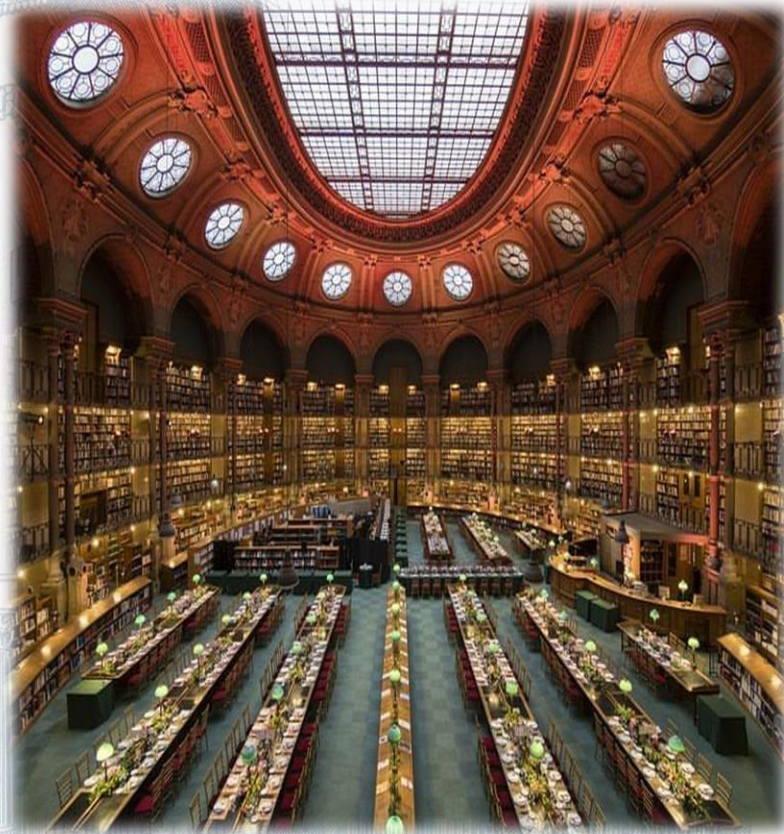
Koleksiyon, yaklaşık **15 milyona kitap, 360 bin süreli yayın elyazmaları 250.000 cilt el yazması.**

Toplama, koruma, düzenleme ve iletme misyonunun yanı sıra Fransa Toplu Kataloğunun koordinasyonunu üstlenen, ülkedeki kütüphanecilere 3 aya kadar sürebilen eğitimler vermektedir, öncü bir kütüphane vasfına sahiptir.

Fransa'nın ulusal bibliyografik denetiminin sağlanmasına katkıda bulunan,

web sayfasında kütüphanecilikle ilgili standartlara yönlendirici referans metinleri barındıran kütüphane,

ayrıca **mesleki yenilikler hakkında da raporlar sunarak ülkedeki kütüphaneleri standartlara yönlendirmektedir** (Sara Yontan Musnik, 2011, ss. 271-276).

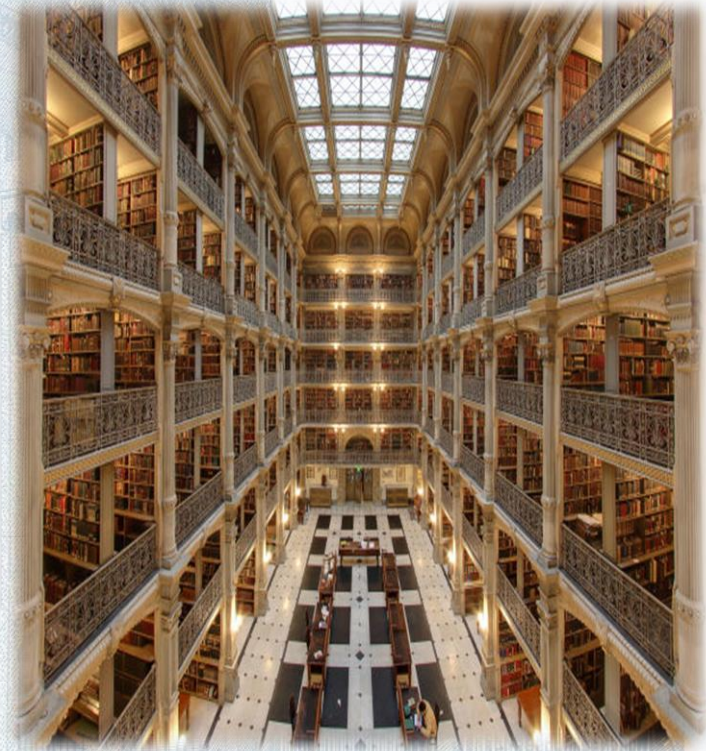

Amerikan Kongre Kütüphanesi (LC)

CONGRESS

- LC, Amerika Birleşik Devletleri'nin ulusal kütüphanesi, **materyal sayısı ve kitap rafı bağlamında dünyanın en büyük kütüphanesidir.**
- 1800 yılından beri Washington D.C.'de, 3 farklı binada hizmet vermektedir.
- LC, hükümetin yasama organının temeli olan Kongre'nin bir parçası olmanın yanı sıra, **ülkedeki bilgi denetimini ve koordinasyonunu sağlama, yayınları derleme, toplama, koruma ve saklama, erişimini sağlama görevini üstlenmekte, ülkenin ulusal belleğini oluşturmaktadır.**

LIBRARY OF
CONGRESS

- AKK koleksiyonunda yaklaşık **164 milyon materyal**, 470 dilde 38.6 milyondan fazla kataloglanmış kitap ve diğer basılı materyalleri ve 70 milyondan fazla el yazması
- 2016 yılı verileri incelendiğinde, AKK, Kongre'den, halktan ve diğer federal ajanslardan gelen 1 milyondan fazla talebe yanıt vermiş,
- koleksiyonundan yaklaşık 18.380 cilt materyali Amerikan Kongresi'nin ilgili ofislerine göndermiştir.
- Ayrıca, ABD Telif Hakkı Bürosu aracılığıyla 414.269 adet telif hakkını kayıt altına alan AKK, Braille'nin yaklaşık 22 milyon kopyasını da dolaşıma sunmuş ve
- 800.000 görme ve bedensel engelli kullanıcının hesabına kitap ve dergiler kaydetmiştir.

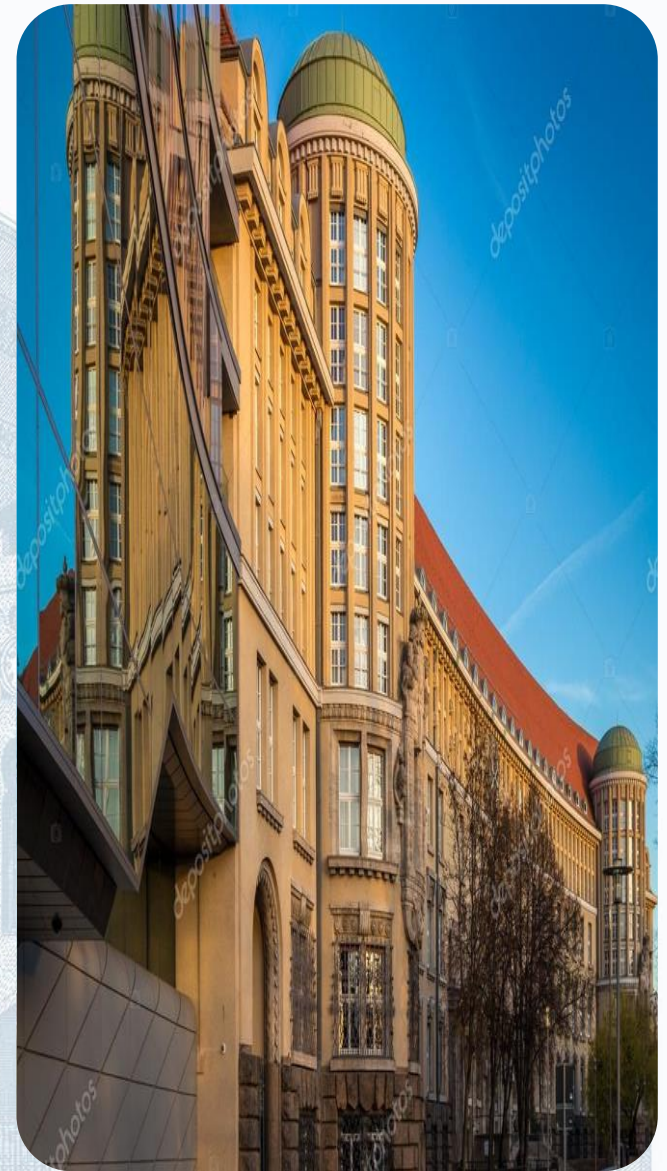

LIBRARY OF
CONGRESS

- Kütüphane genelinde **3149 personeli** bulunan AKK,
- Ulusal bir bilgi merkezi olabilmenin gerektirdiği çerçevede 2016 yılında toplam 642 milyon doları aşkın mali ödeneği ile hizmet vermiştir.
- 1870 yılından beri ülkenin derleme yasasına tabi olan AKK,
- **Telif hakkı için kayıt altına alınmış her kitap, broşür, harita, baskı, fotoğraf ve müzik eserlerinden iki kopyayı dermesine almakta ve ülkenin ulusal bibliyografik kaynağını oluşturmaktadır.**
- Ayrıca **ülkedeki diğer kütüphanelere de bibliyografik kontrol ve denetim anlamında yönlendirici uygulamalar** sunan kütüphane, sunduğu bibliyografik veriler bağlamında da dünya genelinde bir otorite olarak kabul edilmektedir.

Alman Milli Kütüphanesi (GNL)

- **1913** yılından bu yana yasal olarak derleme kütüphanesi,
- **Almanya Federal Cumhuriyeti'nin resmi arşivi niteliğine sahip bir bilgi merkezi,**
- Kütüphane, derleme yasası kapsamında Almanca yayınları, Almanya hakkındaki yabancı yayınları ve Alman eserlerinin çevirilerini toplama, arşivleme, bibliyografik olarak sınıflandırma ve halkın kullanımına açma görevini üstlenmiştir.
- Dünyanın en büyük kütüphaneleri arasında yer alan ve yaklaşık **33 milyon kayıt içeren kütüphane, 1913 yılından itibaren sağlanmış tüm materyallerin katalog kayıtlarına sahip** olmaktadır.
- Kütüphane kataloğu gerek barındırdığı bibliyografik veriler ışığında gerekse de ulusal bibliyografik verilerin yönetimi ve koordinasyonu anlamında **ülkedeki bilgi merkezlerine öncülük etmekte, toplu katalogları oluşturmaktadır.** Ulusal bibliyografik verileri düzenleyen ve yöneten ulusal bir kütüphanedir.
- Kütüphaneye ilgili Bakanlıktan 2016 yılı için ayrılan fon yaklaşık 51 milyon Euro'dur. Bunun yanı sıra kütüphane dermesi, derleme yasası kapsamında **sadece basılı kaynaklar değil, elektronik yayınlar, çevrimiçi formlar ve diğer medya ortamlarındaki materyallerle de desteklenmektedir.** Söz konusu derleme yasası gereği kütüphaneye yayıncılar tarafından basılı yayınlardan 2 kopya, diğer materyal türlerinden 1'er kopya gönderilmektedir.

Türkiye’de Derleme Yasası

- 1934 yılında “Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu” na göre önce 5 kütüphane derleme kapsamına alınır
 - 1976 yılında TBBM Kütüphanesi de yasaya eklenerek sayı 6’ya çıkarılır.
 - 2012 yılında yeniden çıkarılan “6279 Sayılı Çoğaltılmış Fikir ve Sanat Eserlerini Derleme Kanunu”na göre;
 - ✓ Milli Kütüphane
 - ✓ İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi
 - ✓ Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi
 - ✓ İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı
 - ✓ İzmir Millî Kütüphane Vakfı Kütüphanesi
 - ✓ Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi (Bakanlıkça belirlenen bir kütüphane)
- derleme kütüphanesi olma özelliklerini korumuşlardır.

Derleme Yasası ve İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi(IÜMK)

- ✓ 1934 yılından bugüne 6 derleme kütüphanesi arasında tek üniversite kütüphanesidir.
- ✓ Dermesindeki zenginlik ve çeşitlilikle, ulusal bir arşiv niteliği kazanan IÜMK,
- ✓ aynı zamanda bir üniversite kütüphanesi olmasından dolayı akademisyen, araştırmacı ve öğrencilere hizmet veren, bir araştırma kütüphanesi olma özelliğini de taşımaktadır.

- Derlemeye **3 ayda bir** yaklaşık **15.000** kitap, tez, kitapdışı belge ve **15.000** süreli yayın fasikülü (dergi ve gazete) olmak üzere **yılda yaklaşık 120.000** adet yayın gelmektedir.
- Derlenen yayın sayıları yıllara göre değişim göstermektedir. Bu sayılar her yıl bir önceki yıla göre artış göstermektedir.

Derleme yoluyla sağlanan yayın sayısının yıllara oranla artış hızı

Derlenen Kitap ve Süreli Yayın Sayıları 2014-2017

	2014	2015	2016	2017 (ilk 6 ay)
Kitap	56.056	60.530	61.138	36.800
Süreli Yayın	5.189	4.657	6.158	3.552

NOT: 2017 yılı sayıları, 05/09/2017 tarihinde alınan sayılardır. Süreli yayın sayılarındaki değerler, başlık sayısını ifade etmektedir. Süreli yayın dergi ve Gazeteleri birlikte içermektedir.

Toplam koleksiyon sayısı yaklaşık 1.5 milyon

İÜMK Teknik Hizmetler

- **Teknik Hizmetler-I:** kitap, tez formatındaki yayınların teknik işlemleri ile görevli personel sayısı 15, 11'i kataloglama işlemi yapan (kütüphanecilik/bilgi ve belge yönetimi formasyonuna sahip) kütüphanecilerden oluşmaktadır.
- Teknik Hizmetler-I'de diğer 4 (kütüphaneci olmayan) personel; yayınların Derleme Müdürlüğü'nden teslim alınması, derleme yoluyla gelen paketlerin açılması, Derleme Müdürlüğü otomasyon sisteminden alım işlemlerinin yapılması, etiketlenmesi ve kataloglamaya hazır hale getirilmesi ile görevlidir.
- **Teknik Hizmetler-II:** dergi, yıllık ve gazete gibi süreli yayınların teknik işlemleri birimi ise 3 kütüphaneciden oluşmakta; süreli yayınların sağlanması ve kataloglanması işlemlerini yürütmektedir.

kutuphane.istanbul.edu.tr

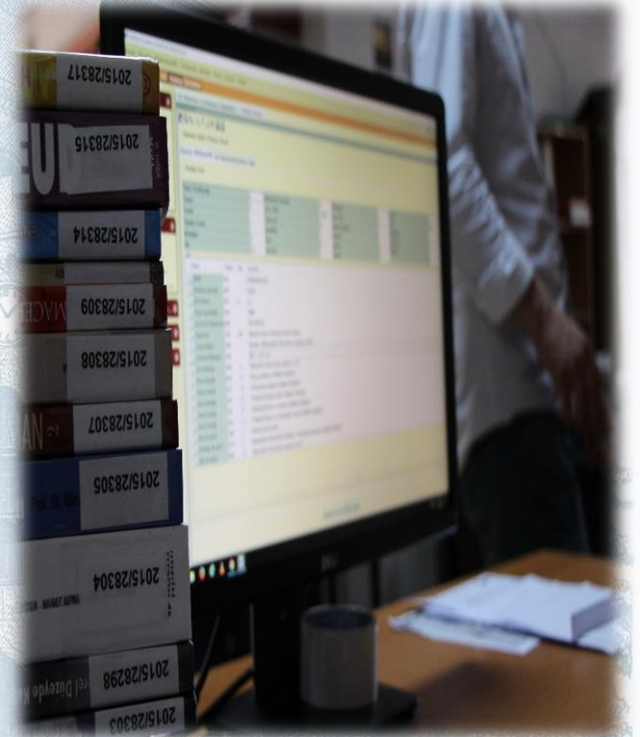
"Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Bilgiye Erişim/Kataloglama Sorunları" Sempozyumu, 14-15 Eylül 2017, İstanbul

kutuphane.istanbul.edu.tr

"Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Bilgiye Erişim/Kataloglama Sorunları" Sempozyumu, 14-15 Eylül 2017, İstanbul

- Derleme yasasından dolayı kapalı raf sistemiyle çalışan İÜMK'da sınıflama sistemi kullanılmamakta; yayınlar aksesyon (geliş) sırasına göre etiketlenmektedir.
- Kataloglama işlemi biten yayınlar depoya gönderilmekte ve kullanıcı kütüphane otomasyon sistemi ara yüzünden yayına istek yaparak erişebilmektedir.
- Kapalı raf sistemiyle çalışan İÜMK'da, kataloglama işlemi kullanıcı ile yayın arasındaki tek köprü görevindedir. Bu durum İÜMK'da yapılan kataloglama uygulamalarının hassasiyetini ve önemini arttırmaktadır.

iÜMK'da Kataloglama Uygulamaları

Otomasyon Öncesi

1998 yılına kadar kart katalog sistemini kullanan iÜMK, Merkezi bir kütüphane olmanın gerekliliği ve bibliyografik verilerin bütünlüğünü sağlamak amacıyla, “İstanbul Üniversitesi Kütüphaneler Sisteminin Yeniden Yapılandırılması” adlı bir proje kapsamında geliştirilen **UFUK** adlı otomasyon sistemine geçmiştir. Bu proje kapsamında **2002’de şube kütüphaneler** de kütüphane otomasyon sistemine dahil edilmeye başlanmıştır. Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları’na uygun olmakla birlikte, **MARC 21 standartları açısından ihtiyaçları karşılayamayan bu otomasyon sistemi 2012 yılına kadar kullanılmıştır.**

Uluslararası Entegre Kütüphane Otomasyon Sistemine Geçiş Süreci

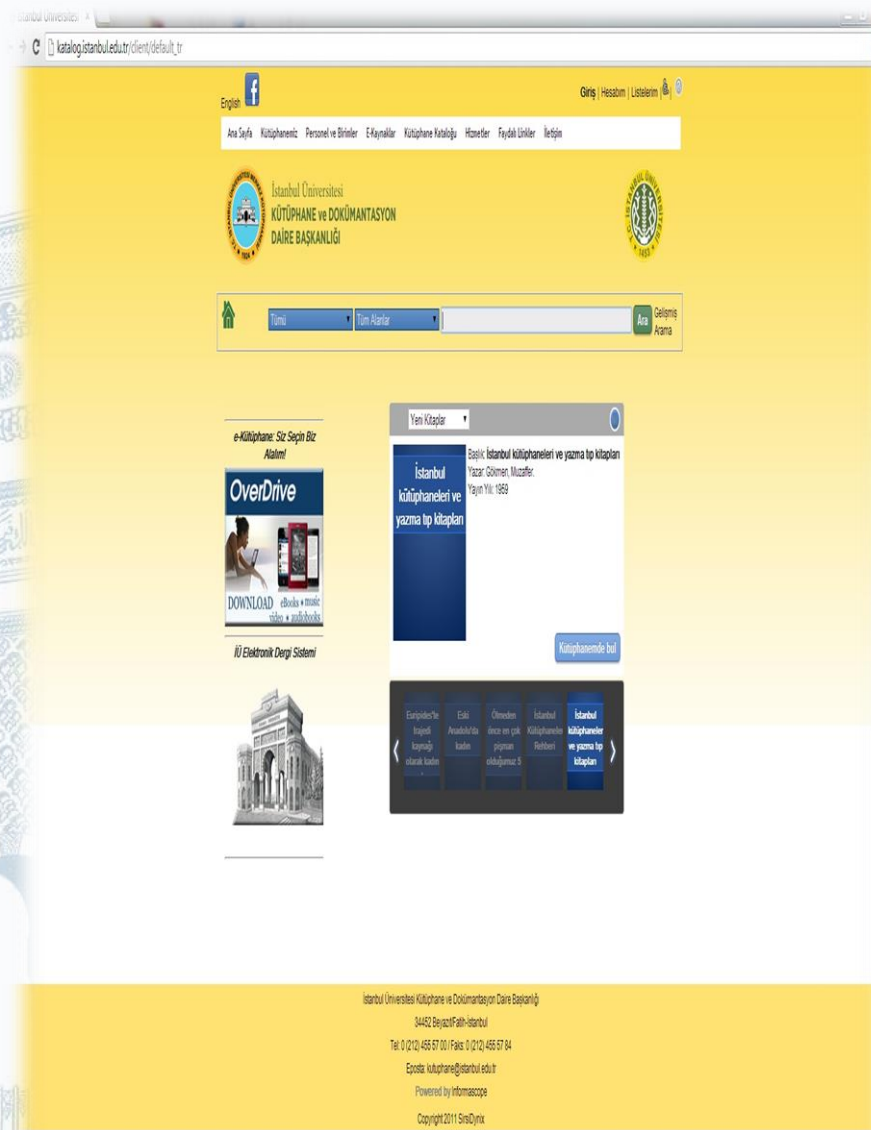

SirsiDynix®

SYMPHONY

- Hizmetlerin eksiksiz ve doğru şekilde yerine getirilebilmesi için, günün koşullarına uygun geliştirilebilir, bilgiye engelsiz erişim sağlamak amacıyla
- 2012 yılında, nitelikli kataloglama politikasıyla MARC 21 tabanlı **Sirsi Dynix Entegre Otomasyon Sistemi** satın alınmıştır.
- Entegre kütüphane otomasyon sistemi, uluslararası standartlara uygun veri girişi ve indeksleme yeteneği sayesinde, zengin kütüphane koleksiyonunun web tabanlı her ortamdan erişilebilmesini mümkün kılmaktadır.

- Yeni kütüphane otomasyon sistemi vasıtası ile İÜMK'dan başlanarak 35 şube kütüphanesinin verileri yeni sisteme aktarılmış,
- Böylece İstanbul Üniversitesi kütüphanelerinin katalog bilgilerinin tek çatıda toplanarak, 7/24 her yerden erişimi sağlanmıştır.
- Ayrıca, otomasyon sistemi ile elektronik ve sayısallaştırılmış kaynakların yönetimi, kütüphaneler arası ödünç hizmeti (ILL) ve bibliyografik verilerin denetlenmesi hizmetleri yürütülmektedir.

Otomasyon sistemlerinin kataloglama işlemleri açısından faydaları:

- Kütüphaneler için üretilen kayıtların etkin kataloglamasını standartlaştırır.
- Kaynak paylaşımı için ağların oluşturulmasına fırsat verir (çevrimiçi erişim, ortak veri tabanları),
- MARC (Machine Readable Cataloguing), kütüphanelerin bibliyografik paylaşımını sağlar,
- Kütüphanelerin, günün koşullarına uygun kütüphane otomasyon sistemine kolaylıkla geçmesine yardımcı olur.

Öldükça büyük bir yapıya hatta kütüphaneler ağına sahip İÜMK'nın yeni otomasyon sistemine geöiş süreci elbette hiç kolay olmamıştır.

Yaşanan sorunlar çeşitlidir, konu ile bağlantılı teknik sorunlar:

- UFUK sisteminde mevcut kayıtların MARC tabanlı olmaması sebebiyle, kayıtların aktarımı sonrası yapılan incelemelerde bazı aktarılan kayıtların uyumsuz olduğu gözlemlenmiştir.
- Dilden kaynaklanan hataların yanı sıra, MARC alanlarındaki verilerin yanlış alanlarda yer alması, belirteçlerin yanlış atanması ve özellikle konu başlıkları alanındaki hatalar oluşmuştur.

- Yeni sisteme nitelikli kayıt yapılabilmesi için mevcut kütüphane personelinin alışkanlıklarını değiştirmek de hiç kolay olmamıştır.
- Otomasyon değişiminin her aşamasında, Merkez ve şube kütüphanelerde çalışan yaklaşık 100 kütüphane personeline, tüm İstanbul Üniversitesi kütüphaneleri verilerinin standartlaştırılabilmesi için yeni otomasyon sistemi üzerinden çeşitli defalar ve çeşitli metotlarla kataloglama eğitimleri verilmiştir.

İÜMK kataloglama ekibi gerek yerinde ziyaretler gerek e-posta ve telefon görüşmeleri yolu ile şube kütüphane personeline destek sağlamaya devam etmektedir.

- İstanbul Üniversitesi kütüphaneleri olarak kataloglamada standardın sağlanabilmesi için şartların elverdiği ölçüde, eski ve uyumsuz kayıtların da düzeltilmesi hedeflenmiştir.
- Devam edilen eğitimlere rağmen, MARC tabanlı olan ve mesleki profesyonellik gerektiren sistem, şube kütüphanelerde bazı sorunları beraberinde getirmiştir.

Kataloglama Süreçleri ve Sorunlar

- **Standart Veri Girişi**
- Standartlar olmadan iyi bir katalog kaydından, dolayısıyla işlevsel kataloglardan bahsetmek mümkün değildir.
- Standartlar takip edilmesi halinde, dünyadaki farklı kütüphaneler arasında güçlü bir ağ kurabilmektedir.
- Ancak standartlara uyulmaması, bir kütüphanenin şube kütüphanelerinde dahi farklılıklara yol açabilmektedir.

STANDARD

- Veri yönetiminin şube kütüphanelerle ortak olması, İÜMK tarafından yapılan nitelikli ve düzgün kataloglar üzerinde de riskler oluşturmaktadır.
- Göze çarpan en büyük sorun, özellikle kütüphanecilik formasyonu olmayan personel tarafından yapılan kayıtlarda konu başlıklarının standartlara uygun verilememesidir.
- İÜMK gibi kapalı raf sistemiyle çalışan bir kütüphanede konu başlıklarının kullanıcılar için bilgiye erişim açısından ne denli önemli olduğu açıktır.
- İÜMK ve bir fakülte kütüphanesinin aynı esere ait yapmış oldukları katalog kayıtları incelendiğinde, kayıtlar arasında farklar olduğu göze çarpmaktadır.

Katalog kaydı örneği

SirsiDynix Symphony WorkFlows: Demirbaş Ara ve Göster

Dosya Düzenle Sihirbazlar(W) Yardımcılar Birimler Tercih Araçlar Yardım

Dolaşım Hizmetler ILL Katalog Sağlama Seçim Sureli Yayınlar Çevrimdışı İstek

Ortak Görevler

- Yer Numarası ve Demirbaş Değişiklikleri
- Etiket Tasarımı
- AkıllıPort
- Demirbaş Ara ve Göster
- Demirbaş Durumunu Kontrol Et
- Yardım
- Yazdır

Başlıklar

- Yeni Kayıt Ekle
- Başlığı Düzenle
- Eser Adını Çoğalt
- Eser Adı, Yer Numaraları veya Demirbaşları Sil

Yer Numaraları ve Demirbaşları

Otoriteler

Özel

Demirbaş Ara ve Göster

Demirbaş Ara ve Göster

Hukuka giriş ve hukukun temel kavramları = introduction to law and fundamental concepts of law / Gözübüyük, A. Şeref.

Kontrol Bibliyografik MARC Kayıtları Yer Numarası/Demirbaş İlişki Siparişler Seriler Ctrl Seçimler

Başlığı Gizle: N

Yayın Türü/İçeriği	a	Bibliyografi_Seviyesi	m	CtrlYazma		Enc_Lvl	K
Tanım	a	Giriş Tarihi	170524	Tarih Türü	s	Tarih1	2015
Tarih2		Yayın yeri	tu	Fiziksel niteleme		Hedef Kitle	
Yapıtın Formu		İçindekiler		GovtPub		Konferans	0
Armağan	0	Dizin	1	Roman	0	Biyoğrafi	
Dil	tur	Deg_Kay		Kaynak	d		

Etiket	Etiket	Ind.	İçerikler
ISBN	020		9789757425354
Katalog kaynağı	040		IU cIU
Dil Kodları	041	0	tur
Yerel ayırtmalar	049		IUMK
Yerel Yer Numarası	099		2015/19137
Yazar Adı	100	1	Gözübüyük, A. Şeref.
Yapıt Adı	245	10	Hukuka giriş ve hukukun temel kavramları = introduction to law and fundamental concepts of law / cA. Şeref Gözübüyük.
Paralel Başlık	246	31	Introduction to law and fundamental concepts of law.
Basım	250		37. bası.
Yayın Bilgisi	260		Anklara : bTurhan Kitabevi, c2015.
Fiziksel Niteleme	300		xxii, 268 s. ; c24 cm.
Genel not	500		Mevzuattaki son değişikliklere göre düzenlenmiştir.
Bibliography note	504		Kaynakça ve dizin vardır.
Konu başlığı	650	0	Hukuk xMetodoloji.
Konu başlığı	650	0	Hukuk xFelsefe.
Konu başlığı	650	0	Hukuk xTerminoloji.
Konu başlığı	650	0	Hukuk zTürkiye.
Konu başlığı	650	0	Hukuk.

Aramaya Geri Don Ciltleri/Kopyaları Göster Kapat

TR 15:53 31.07.2017

Katalog kaydı örneği

SirsiDynix Symphony Workflows: Demirbaş Ara ve Göster

Dosya Düzenle Sihirbazlar(W) Yardımlar Birimler Tercih Araçlar Yardım

Dolaşım Hizmetler ILL Katalog Sağlama Seçim Süreli Yayınlar Çevrimdışı İstek

Ortak Görevler

- Yer Numarası ve Demirbaş Değişiklikleri
- Etiket Tasarımı
- AkıllıPort
- Demirbaş Ara ve Göster
- Demirbaş Durumunu Kontrol Et
- Yardım
- Yazdır

Başlıklar

Yer Numaraları ve Demirbaşları

Otoriteler

Özel

Demirbaş Ara ve Göster (2) x

Demirbaş Ara ve Göster

Hukuka giriş ve hukukun temel kavramları = Introduction to law fundamental concepts of law / Gözübüyük, A. Şeref.

Kontrol Bibliyografik MARC Kayıtları Yer Numarası/Demirbaş İlişki Siparişler Seriler Ctrl Seçimler

Başlığı Gizle: N

Yayın Türü/İçeriği	a	Bibliyografi_Seviyesi	m	CtrlYazma	Enc_Lvl	
Tanım		Giriş Tarihi	161212	Tarih Türü	s	Tarih1 2016
Tarih2		Yayın yeri	tu	Fiziksel niteleme		Hedef Kitle
Yapıtın Formu		İçindekiler		GovtPub		Konferans 0
Armağan		Dizin	1	Roman	0	Biyografi
Dil	tur	Deg_Kay		Kaynak	d	

Etiket	Etiket	Ind.	İçerikler
ISBN	020		9789757425359
Katalog kaynağı	040		IU cIU
Dil Kodları	041		tur
Yerel ayırtmalar	049		IUHFk
Dewey sınıf Numarası	082		GB 1269 2016
Yerel Yer Numarası	099		HFK0087639
Yazar Adı	100	1	Gözübüyük, A. Şeref.
Yapıt Adı	245	10	Hukuka giriş ve hukukun temel kavramları = Introduction to law fundamental concepts of law / cA. Şeref Gözübüyük
Basım	250		38. bs.
Yayın Bilgisi	260		Ankara : bTurhan Kitabevi, c2016.
Fiziksel Niteleme	300		XXII, 268 s. ; c24 cm.
Genel not	500		Kaynakça ve dizin var.
Konu başlığı	650	0	Hukuk Başlangıcı
tarafından Düzenlenen	596		IUHFk

Aramaya Geri Don Ciltleri/Kopyaları Göster Kapat

TR 15:50 31.07.2017

Personel Niteliği ve Niceliği

Kütüphane personelinin ana omurgasını oluşturacak personel;

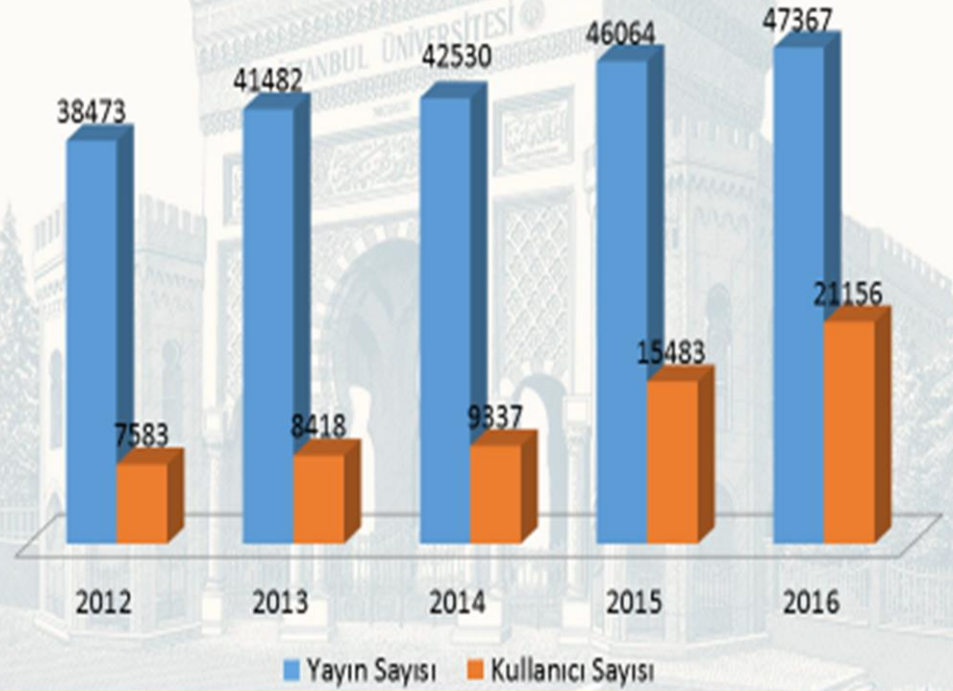
- ✓ üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerinden mezun,
- ✓ alanında yetkin,
- ✓ enformasyon teknolojilerini kullanabilir ve geliştirebilir nitelikte kütüphaneciler olmalıdır.
- Kütüphanecilerin niteliği ve niceliği verilen hizmetlerin kalitesine doğrudan yansır.

Ancak;

- *yoğun yayın akışı alan,
- *Türkiye'nin en büyük,
- *en çok öğretim üyesi (5.784),
- *en çok öğrencisine (253.924),
- sahip üniversitesine hizmet veren,
- *en çok kullanıcı oranına sahip bir kütüphane olmasına rağmen
- *İÜMK'da çalışan kütüphaneci sayısının bilhassa kataloglama iş yoğunluğu açısından oldukça yetersiz kaldığı görülmektedir.

Merkez Kütüphane Kullanılan Yayın ve Kullanıcı Sayısı

kutuphane.istanbul.edu.tr

"İyi Uyumlama Örnekleri ve Gelecek Vizyonu 2017" Çalıştay Programı, 27 Şubat 2017

kutuphane.istanbul.edu.tr

İÜMK Personel Sayısı

KADRO	SAYI
Daire Başkanı	1
Şube Müdürü	2
Şef	5
Okutman,Uzman, Araştırma Görevlisi	7
Kütüphaneci	25
Ayniyat Saymanı	1
Memur	5
Araştırmacı	1
Restoratör	2
Bilgisayar İşletmeni	7
Teknisyen ve Teknisyen Yardımcısı	3
Hizmetli	4
Kısmi Zamanlı Öğrenci	30
Toplam	63+30

Neden kütüphaneci yetersiz?

- Açılan kadro sayıları yetersiz,
- Telafi için Üniversite yönetimi desteği ile, hemen her yıl İÜMK'ya nakil yoluyla atanmak isteyen adaylar değerlendirilerek kütüphaneci artırımını sağlanıyor,
- İÜMK'da yetişen kütüphaneciler üst kadrolara atanma yoluyla, çeşitli kurumlara gidiyor.
- Dolayısıyla, bir taraftan artırım sağlanırken diğer taraftan azalma yaşanıyor ve yoğun iş yükünün gereği kadar kütüphaneci sağlamak güçleşiyor.
- Bu sebeplerle, şube kütüphanelerinin hepsinde yeterli kütüphaneci görevlendirilemiyor.

İÜMK Şube Kütüphaneleri Personel Sayıları

	2017
GiH (Genel İdari Hizmetler)	74
THS (Teknik Hizmetler Sınıfı, Kütüphaneci)	9
EÖH (Eğitim Öğretim Hizmetleri)	6
TOPLAM	89

Dolayısıyla,

- ✓ İÜMK'nin bazı şube kütüphanelerinde, kütüphaneci olmayan personelin kataloglama işlemi yapması,
 - ✓ ya da kütüphaneci olmasına rağmen çeşitli sebeplerle (kendini geliştirme özensizliği, eğitim sorunu, dikkatsizlik, isteksizlik vs.) mesleki yeterliliğe sahip olmaması,
- standartlara ve kurallara uyulmama sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

- Şube kütüphanelerde var olan diğer bir sorun da, kütüphaneci olmayan personelin sıklıkla değişmesidir.
- İhtiyaç ve talebe göre, şube kütüphane personeli İÜMK ekibi tarafından otomasyon desteği ile kataloglama yapabilmek için eğitilmektedir.
- Bilhassa kütüphaneci olmayan personelin katalog kayıtları İÜMK katalog ekibi tarafından kısmen kontrol edilmektedir.
- İşte tam da bu aşamada emek ve zaman harcanmışken çeşitli kurumsal sebeplerle (görev değişikliği vs.) yaşanan personel değişimi sürecin tekrarına dolayısıyla ciddi bir emek ve zaman kaybına, üstelik standart sorununa sebep olmaktadır.

Toplu Kataloglar

Ülkemizde hem maliyeti azaltacak hem de bibliyografik verilerde standardı yakalamamızı sağlayacak işlevsel, denetimli bir toplu kataloğun varlığına ihtiyaç olduğu muhakkaktır.

Nitekim, İÜMK'da kataloglama yapılırken karşılaşılan en büyük sorunlardan biri de, zaten denetimi olmayan toplu kataloglardan çoğu zaman faydalanamamaktır.

- ✓ Çoğu yayın, İÜMK tarafından ilk defa kataloglanıyor,
- ✓ Bu durum, kataloglama işlemlerinde uyulması gereken kurallar ve standartları daha önemli hale getirmektedir.
- ✓ Eserin konu başlığı seçiminden, niteleme alanlarına, temel girişinden ek girişlerine kadar doğru katalog yapma zorunluluğu; sadece 11 katalog kütüphanecisinin nitelikli katalog yapabilme yeteneğine kalmaktadır.
- ✓ Özellikle çok spesifik konulardaki eserlere konu başlığı seçimi, İÜMK katalog kütüphanecilerini dayanaksız bırakmaktadır.
- ✓ TO-KAT gibi toplu kataloglarda bulunan kayıtların da çoğu zaman farklılık göstermesi, kayıtlar arasında bütünlük olmaması, güvenli bir katalog kaydı olmadığını göstermektedir.
- ✓ Kataloglama işlemi yapılırken, dikkat eksikliği, eserin yeterince incelenmemesi, yayın hakkında araştırma yapılmaması gibi faktörler katalog kaydını doğrudan etkilemektedir. Nitekim, toplu kataloglara bakıldığında, zaman zaman çok ilgisiz konu başlıklarının sorgulanmadan başka kütüphaneler tarafından çekilip kullanıldığı görülmektedir.

Dil Sorunu

Derleme yoluyla gelen, farklı dillerde basılmış eserler, kataloglama uygulamalarında sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

- İngilizce dışında, Almanca, Latince, Kürtçe, Fransızca hatta alfabesi bile katalogçular tarafından okunamayan Çince, Korece, Rusça, Japonca dillerinde yazılmış eserler, toplu kataloglardan bulunamadığında ya da internetten yapılan araştırma sonucunda bibliyografik verilerine ulaşılamadığında, eserin ne ile ilişkilendirilmesi gerektiği, nasıl bir konu başlığı verilmesi gerektiği büyük bir çıkmaz oluşturmaktadır.
- Yanlış verilen konu başlıkları hatta bu tür yabancı eserlerin bir tek harfinin bile yanlış yazılması durumu, eserin kapalı raf depo sisteminde işlevini kaybetmesi riski taşımaktadır.

Derme Niteliği ve Zaman Yönetimi

- Derleme kütüphaneleri yasa gereğince her tür materyali dermesine almaktadır. Bu da derleme kütüphanesinin derme geliştirme politikası oluşturmasını engellemekte, yayın seçme, sağlama kriterlerini bir anlamda işlevsiz hale getirmektedir.
- Ancak İÜMK’de amaca uygun bir derme geliştirilebilmesi için bazı çalışmalar yapılarak sorun kısmen giderilmiştir; Kültür Bakanlığı ile 2002 yılında yapılan yazışma sonucunda, poşetli yayınlar ve yerel gazetelerin derleme yoluyla gelmemesi sağlanmıştır. Ayrıca, 2008 ve 2012 yıllarında Üniversite Yönetim Kurulu Kararıyla da derleme yoluyla gelen yayınların kontrollü bir şekilde dermeye katılması yoluna gidilmiştir.
- İÜMK’nın, yerli yayın derme niteliği ve niceliği açısından diğer üniversite kütüphanelerine göre daha iyi bir durumda olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu nedenle, İÜMK yerli yayınlar için, araştırma ve üniversite kütüphanesi derme özelliğini taşımaktadır.
- Yabancı yayınlar ihtiyacı da abone olunan ve/veya satın alınan elektronik veri tabanları ve e-kitaplar ile karşılanmaktadır. Bütçe koşulları, disiplinler arası ihtiyaç ve kullanım oranlarına bağlı olarak her yıl yabancı yayın koleksiyonu artışı sağlanmaktadır.

- Derleme niteliği taşıyor olmanın dezavantajlı yanlarından biri kataloglama kütüphanecilerinin iş yoğunluğu ve zaman yönetimi konusunda yaşadığı zorluklardır.
- İÜMK katalog kütüphanecileri, nitelikli kataloglama politikası kapsamında, bir yandan derlenen eserlerin katalog kayıtlarını oluştururken bir taraftan da otoritesi olmayan, nitelsiz, düzeltilmesi gereken kayıtlara zaman ayırmak zorunda kalmaktadır.
- Ancak iş yükünün çok, zamanın ve personelin kısıtlı olması bu amaca tam anlamıyla ulaşmaya engel olmakta, uygulamada farklılıklara yol açmakta bu da İÜ Kütüphane katalogları bütünlüğünü bozmaktadır.
- Örnek vermek gerekirse İÜMK'da geçmişten bugüne Sabahattin Ali'ye ait 145 eser kataloglanmış, bu eserlerden 95 tanesi temel girişi "Ali, Sabahattin" olarak almışken geriye kalan ve son dönemlerde girilen kayıtlarda "Sabahattin Ali" olarak temel giriş belirlenmiştir. Yine temel girişle ilgili örnekler arasında "Yaşar Kemal" ve "Kemal, Yaşar" girişlerindeki farklılıklar da göze çarpmaktadır.
- İÜMK'da, OCLC, TO-KAT ya da farklı kütüphane kataloglarında bulunamayan, karmaşık yapılı eserlerin kataloglama işlemi geniş zaman almaktadır.
- İÜMK katalog kütüphanecilerinin, ilk defa kataloglama işlemi yapılacak olan yayınların kayıt işlemlerini daha da özenli kayıt yapması gerekmektedir. Çünkü, söz konusu eserlerin kayıtlarının başka kütüphaneler tarafından İÜMK'dan çekilebilmesi yüksek ihtimali, nitelikli katalog oluşturmanın önemini artırmaktadır.

Konu Başlıkları

- İÜMK'da konu başlıkları verilirken, katalog kütüphanecileri standart konu başlıklarına uymaya çalışmakta, verilen konu başlığının **Kongre Kütüphanesi Konu Başlıkları Listesi**'nde bulunmasına özen gösterilmektedir. Bunu yaparken **toplu kataloglar ve ÜNAK Konu Başlıkları Listesi**'nden faydalanılmaktadır.
- Ancak daha önce belirtildiği gibi çok çeşitli materyalleri kataloglayan İÜMK için toplu kataloglar ya da **Türkçe konu başlıkları listeleri bazen yetersiz kalmaktadır.**
- Özellikle İÜMK kataloglarında bulunmayan yeni bir materyale konu başlığı verilirken, **İngilizce konu başlığı** Türkçe'ye çevrilmektedir. Bu **çeviri işleminde yorum farkları çok sık yaşanmaktadır.**
- Konu başlığı verme aşamasında bazı durumlarda karar verme aşamasında **kataloglama uzmanının yaklaşımı da önemli** olabilmektedir. Çünkü çoğu zaman kuralları yorumlayabilmek için entelektüel bir birikim ve çaba gerekmektedir
- Bu yüzden, İÜMK'da ilk defa kullanılacak konu başlıklarıyla ilgili, kendi politikasına bağlı olarak katalog kütüphanecileri arasında **fikir alış-verişi ile bütünlük sağlamaya çalışılmaktadır.**
- Ancak geçmişten bugüne Türkçe konu başlıklarının verilmesindeki farklılıklar katalog kayıtlarında oldukça fazladır. Örnek vermek gerekirse, tek bir konu başlığı olan "Early works to 1800" konu başlığı, İÜMK ve şube kütüphane kataloglarında "1800'e kadar olan çalışmalar", "1800'den önceki çalışmalar", "1800'e kadar ilk çalışmalar", "1800 yılına kadar olan çalışmalar" olarak 4 farklı şekilde görülebilmektedir.

Depolama ve Fiziksel Alan

- Kütüphanelerin günün koşullarına ve amaca uygun kaliteli hizmet verebilmesi için gerekli şartlardan biri de **kütüphane binalarıdır**.
- Kütüphane binaları, personelin yüksek performansla, işinin gereğine göre hizmet verebileceği, kullanıcıların rahatça yararlanabileceği, ihtiyaca göre geliştirilebilir, sosyal ve kültürel amaçlara uygun, **yaşam merkezi olarak kullanılabilecek yapılar olmalıdır**.
- Kütüphane binalarının **depolama alanları** da, bilhassa derleme niteliği taşıyan ve sürekli gelişen kütüphaneler açısından son derece önemlidir.

- İÜMK binası altı katlıdır ve 8500m^2 'lik alanda aynı anda 1000 kişiye hizmet verecek okuma salonu kapasitesine sahiptir.
- Binada hepsi ayrı katta olmak üzere toplam 4 depo bulunmaktadır. Depo Alanı yaklaşık 4.310 m^2 , depo raf uzunluğu yaklaşık 326.789 m. 'den oluşmaktadır.
- Sayısal olarak bakıldığında yeterli gibi görünmekle beraber, Daha önce bahsedildiği üzere, İÜMK'ya derleme yoluyla sağlanan yayınların sürekli artması, mevcut depolama alanlarının yetersiz kalmasına neden olmaktadır.

- Fiziksel alan yetersizliğinden dolayı, derleme yolu ile gelen ve henüz teknik işlemleri yapılmamış binlerce yayının, kataloglama işlemi yapılacak olan yayınlarla kısmen bir arada bulunması, kataloglama personelinin çalışma alanının daralması ve dikkat dağınıklığı gibi çeşitli olumsuzluklara yol açmaktadır.
- İÜMK'daki fiziksel alan yetersizliği sorunlarının tamamen giderilebilmesi için İÜMK binasının yenilenmesi ve İÜ Avcılar Kampüsünde yeni bir kütüphane binası yapımı projelerinin çalışmaları devam etmektedir.
- Bu projeler gerçekleştiğinde günün koşullarına ve ihtiyaçlara uygun modern ve ferah kütüphane binalarının kataloglama ve depolama süreçlerini rahatlatacağı, dolayısıyla da kullanıcı hizmetlerinin kalitesine yansıtacağı şüphesizdir.

Derleme Kütüphaneleri Kataloglama İşlemlerindeki Farklılık

- Ülkemizde kataloglama uygulamalarına yönelik etkin bir işbirliği ortamı ya da politikası bulunmamaktadır.
- Derleme yasası kapsamında 6 ayrı derleme kütüphanesine gönderilen yayınlar, her farklı kütüphanede 6 ayrı defa kataloglanmaktadır.
- Denetimsiz bir şekilde, 6 defa ayrı ayrı kataloglanan bu kayıtlara bakıldığında, farklılıklar görülmektedir.
- Bu mükerrer girişler çoğu zaman kataloglama kuralları ve standartlarına uymaması yanı sıra emek, zaman ve maddi israfa neden olmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

- Ne yazık ki, ülkemizde bibliyografik denetimin olmaması, kataloglama kurallarına ve standartlara uyulmaması gibi etkenler göz önünde bulundurulduğunda, bibliyografik verilerde bütünlük olmaması kaçınılmaz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Ulusal bir kütüphane olan Milli Kütüphane'nin ülkedeki bibliyografik denetimi sağlamakla yükümlü olmaması, sorunun temelini oluşturmaktadır.
- Ulusal bilgi merkezleri niteliği taşıyan derleme kütüphanelerinde de eşgüdüm olmaması, bir yayının 6 farklı kurum tarafından 6 defa kataloglanması sonucunu ortaya çıkarmaktadır.
- Bu sebeple, işgücü kaybı, maddi zarar ve zaman kaybı yanı sıra, ortaya çıkan işin kalitesiz ve niteliksiz olması riskleri söz konusudur.

Bibliyografik verilerin yönetimi noktasında gelişmiş ülkeler incelendiğinde;

- ✓ ulusal kütüphanelerin bibliyografik veri paylaşımı,
- ✓ kütüphaneler arası işbirliği,
- ✓ toplu katalogların oluşturulması ve denetlenmesi gibi görevler üstlendiği görülmektedir.

Britanya Kütüphanesi örneği gibi,

- ✓ yayıncılarla veri alışverişinde bulunan,
- ✓ tek çatı altında kataloglama yapan ve
- ✓ diğer kütüphanelerin de kullanımına açan

bir mekanizmanın varlığı, standartları yakalayabilmemiz açısından faydalı olacaktır.

Görünen o dur ki; ülkemizde daha fazla gecikmeden örgütlenmesi gereken, nitelikli personelle donatılmış, ulusal bir bibliyografik denetim merkezine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu merkezin;

- ✓ Ulusal bibliyografik denetimi sağlayabilme,
 - ✓ Toplu katalogların barındırdığı verileri kontrol edebilme,
 - ✓ Otoritesiz kayıtların yeniden gözden geçirilerek, standartlar ve kurallar çerçevesinde düzenleme yapabilme,
- yeteneklerine sahip olması gerekmektedir.

- ✓ Kütüphanelerdeki katalog kütüphanecilerinin işini azaltacak bu merkez ile ciddi bir zaman tasarrufu ortaya çıkacaktır.
- ✓ Bu zaman, kütüphanecilerin kendilerini sorgulayabilmeleri, geliştirebilmeleri, yenilik içeren işlere de vakit ayırabilmeleri için avantaj sağlayacaktır.

İşbirliği güç birliğıdir...

Unutulmamalıdır ki, bir ülkenin gelecekteki refah düzeyini, o ülkenin beyin gücünü ne kadar verimli kullandığı, ne kadar yararlı ve nitelikli bilgi ürettiğı belirleyecektir.

Sabrınız için teşekkürler

[pervinb@İstanbul.edu.tr](mailto:pervinb@istanbul.edu.tr)

ahmetdernek333@gmail.com

kutuphane.istanbul.edu.tr